

จดหมายข่าว

ฉบับที่ 10

กุมภาพันธ์ 2569

โครงการ PANDASIA ดำเนินการเก็บตัวอย่างจากสัตว์ป่า ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย

ในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างวันที่ 2 – 11 กุมภาพันธ์ 2569 ทีมวิจัยชุดงานที่ 2 ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการ PANDASIA นำโดย น.สพ.ดร.บริพัตร ศิริอรุณรัตน์ พร้อมด้วยคณะทีมงานผู้เชี่ยวชาญ ได้ออกปฏิบัติงานภาคสนามอย่างเข้มข้นในพื้นที่ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น และตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อเก็บตัวอย่างร่องรอยทางชีวภาพจากสัตว์ที่เป็นรอยต่อสำคัญระหว่างป่าและชุมชน โดยภารกิจครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากบุคลากรและหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งอาสาสมัครและผู้นำชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปศุสัตว์อำเภอ รวมถึงเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ร่วมแรงร่วมใจสนับสนุนการทำงานในทุกขั้นตอน

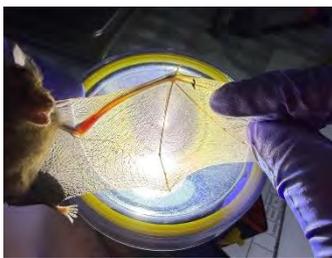
ภารกิจสำรวจป่าต้นน้ำและพื้นที่จุดเชื่อมต่อสำคัญของทีมคางคาว

ทีมวิจัยโครงการ PANDASIA สำรวจถิ่นอาศัยของคางคาวในภาคเหนือของประเทศไทย

ผศ.ดร.อิงอร ไชยยศ พร้อมด้วยทีมงานเก็บตัวอย่างคางคาว และ ดร.โดม ประทุมทอง ผู้เชี่ยวชาญด้านสัตว์เลื้อยคลานด้วยนม จากองค์การพิพิธภัณฑิ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ได้ร่วมกันวางแผนสำรวจโดยใช้เครื่องมือเฉพาะทางอย่าง Bat Detector สำรวจประชากรและความหลากหลายของชนิดคางคาว ซึ่งคณะทำงานต้องใช้ความพยายามอย่างสูงในการขนอู่พรรณสำรวจปีนหน้าผาผ่านเส้นทางน้ำตกที่ลื่นและชัน เพื่อมุ่งหน้าสู่แหล่งต้นน้ำสำคัญที่ชาวบ้านใช้ดำรงชีวิตและการเพาะปลูก นอกจากความสมบูรณ์ในป่าแล้ว นอกจากนั้นทีมงานยังได้สำรวจประชากรและความหลากหลายของชนิดคางคาวที่ปรับตัวมาอาศัยในอาคารของสถานีดำรงภูธรแม่ฟ้าหลวง และกลุ่มที่หากินในแปลงปลูกแมคาเดเมีย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจุดปฏิสัมพันธ์หรือ Interface ระหว่างคนและคางคาวในการใช้พื้นที่ร่วมกัน การทำความเข้าใจรูปแบบความสัมพันธ์และความเสี่ยงจากเชื้อโรคที่อาจเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมเหล่านี้ จึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่ในอนาคต

ทีมวิจัยโครงการ PANDASIA ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ในการสำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก

การสำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก นำโดย ผศ.ดร.กิตติพงษ์ ฉายศิริ และ น.สพ.ไพศิษฐ์ เล็กเจริญ พร้อมทีมงานสำรวจ ได้ลงพื้นที่ในตำบลบ่อ อำเภอยางชุมน้อย และตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเขียงรายเพื่อเก็บตัวอย่างสัตว์กลุ่มฟันแทะและสัตว์กินแมลงอย่างละเอียด ทั้งหนู กระรอก หนูผี และกระแต โดยมีการติดตั้งกับดักกระจายไปในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ตั้งแต่ป่าชุมชนและป่ารอบถ้ำที่มีค้างคาวอาศัย ไปจนถึงพื้นที่เกษตรกรรมอย่างไร่ข้าวโพด สวนผลไม้ และนาข้าว รวมถึงพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น สถานที่กำจัดขยะชุมชนและโรงเรียน ความสำเร็จในส่วนนี้ยังได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชนที่ร่วมกันสำรวจสัตว์ตามอาคารบ้านเรือน ซึ่งจะช่วยให้คณะทำงานเห็นภาพรวมของความหลากหลายทางชีวภาพและชนิดของเชื้อโรคที่สัมพันธ์กับลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

โครงการ PANDASIA แสวงหาความร่วมมือในระดับพื้นที่ในการเก็บตัวอย่างสัตว์เลี้ยงและส่งเสริมการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ทีมวิจัยชุดงานที่ 2 ของโครงการ PANDASIA ได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ระดับอำเภอและจังหวัดในการเก็บตัวอย่างจากสัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะสุนัขและแมวที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์และมีโอกาสสัมผัสกับสัตว์ป่าได้มาก นอกจากนี้ ทีมงานยังได้ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและการถ่ายพยาธิ เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์และลดความเสี่ยงของการแพร่กระจายเชื้อก่อโรคจากพื้นที่ป่าสู่มนุษย์ นอกเหนือจากนั้น ทีมงานยังได้แลกเปลี่ยนมุมมองและข้อมูลกับทีมงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพและทีมวิชาการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อสนับสนุนการดำรงชีพที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน คาดว่าความรู้ที่เกิดจากโครงการ PANDASIA จะถูกถ่ายทอดสู่ชุมชนในพื้นที่เพื่อประโยชน์ในระยะยาว ทั้งนี้ ทีมวิจัยมีแผนจะกลับมาดำเนินการภาคสนามเพิ่มเติมในช่วงฤดูฝน เพื่อเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมความแปรผันตามฤดูกาลอย่างครบถ้วน อันจะช่วยให้ได้ชุดข้อมูลที่สมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

